

CZU: 343.343.6:343.213

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5796002>

INFRAȚIUNEA DE ORGANIZARE A MIGRAȚIEI ILEGALE: LATURA OBIECTIVĂ A INFRAȚIUNII

Ion COJOCARI, Daniel JÎMBEI*, Cristin GHEMU**

Universitatea de Stat din Moldova

*Procuratura municipiului Chișinău, Oficiul Râșcani

**Absolvent INJ

În prezentul articol sunt elucidate modalitățile faptice de săvârșire a infracțiunii de organizare a migrației ilegale. Articolul prezintă o ilustrare a circumstanțelor în care fapta prejudiciabilă a infracțiunii examinate se diferențiază de alte fapte penale conexe. S-a constatat ca organizarea infracțiunii trebuie să fie săvârșită de autor și nu de complice. Modalitățile faptice de intrare, ieșire, ședere sau de tranzitare a teritoriului Republicii Moldova sunt examinate sub aspect comparat, luându-se în calcul și legislația Uniunii Europene și a altor state, care reglementează acțiunile prejudiciabile similare. În articol se încearcă a raporta mecanismul răspunderii penale a făptuitorului la standardele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Cuvinte-cheie: *organizare, intrare, ieșire, ședere, tranzitare, teritoriul Republicii Moldova, participare, complicitate, latură obiectivă.*

THE CRIME OF ORGANISATION OF ILLEGAL MIGRATION: THE OBJECTIVE SIDE OF THE CRIME

This article elucidates the factual ways of committing the crime of organisation of illegal migration. The article provides an illustration of the circumstances in which the prejudicial act of the offense under examination differs from other related criminal acts. It was found that the organisation of the crime must be committed by the perpetrator, and not by the accomplice. The factual modalities of entry, exit, stay or transit of the territory of the Republic of Moldova is examined in a comparative aspect, considering the legislation of the European Union and other states, which regulate similar prejudicial actions. The article tries to relate the mechanism of criminal liability of the perpetrator to the international standards to which the Republic of Moldova is a party.

Keywords: *organisation, entry, exit, stay, transit, territory of the Republic of Moldova, participation, complicity, objective side.*

Introducere

Infraținea de organizare a migrației ilegale prevăzută de Codul penal al Republicii Moldova are anumite semne ce o deosebesc de normele asemănătoare prevăzute de codurile penale ale altor state. De exemplu, în Federația Rusă nu este prevăzută modalitatea de săvârșire a infracțiunii prin acțiunea de „ieșire” de pe teritoriul țării [1]. Codul penal al Republicii Belarus prevede modalitatea de ieșire, însă o asimilează cu tranzitul [2].

Aceste accepțiuni se referă la legislația statelor în sens îngust, deoarece în legislația penală a statelor lumii, inclusiv ale Europei, pentru faptele analogice se aplică răspunderea penală pentru trafic de ființe umane sau pentru trafic de migranți. În viziunea noastră, traficul de ființe umane și traficul de migranți se delimitează între ele, la fel și de organizarea migrației ilegale. Una dintre esențialele delimitări constă în modalitățile de săvârșire a infracțiunii, pe lângă obiectul juridic special.

În cazul traficului de persoane, victimele infracțiunii sunt văzute mai mult ca marfă, de care făptuitorul trage foloase, constrângându-le fizic sau psihic prin transportarea, transferul, adăpostirea și primirea acestora, consimțământul lor fiind echivalat cu zero [3, p.42-44]. În acest context, există norma penală de trafic de ființe umane sau de copii, care asigură protecția victimelor de astfel de situații, pentru ca statul să respecte angajamentele cu privire la art.4 (Interzicerea sclaviei) din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (în continuare – CEDO sau Convenție) [4].

Modalitatea faptică de săvârșire a infracțiunii trafic de migranți se referă la aceleași circumstanțe ca și în cazul traficului de ființe umane. Totodată, se presupune că migrantul acceptă o muncă legală în străinătate, prin metoda propusă de făptuitor, care porcede la o modalitate de a dobândi un consimțământ al migrantului pentru a-i oferi un serviciu de trecere a frontierei de stat. Această concluzie reiese chiar din conținutul art.263 din Codul penal al României „Racolarea, îndrumarea, călăuzirea, transportarea, transferarea sau adăpostirea unei persoane, în scopul trecerii frauduloase a frontierei de stat a României” [5], care determină modalitatea frauduloasă, adică contrar legii, de organizare a trecerii frontierei de stat.

În viziunea noastră, în cazul componenței de infrafracțiune a „traficului de migranți” există aceleași modalități de săvârșire a infrafracțiunii ca și în cazul traficului de ființe umane. Totodată, dacă analizăm conținutul Codului penal al României și Protocolul împotriva traficului de migranți, observăm că în cazul traficului de migranți infrafracțiunea nu presupune constrângere [5]. Adică, făptuitorul trebuie să obțină consimțământul victimei de a emigra sau imigra. În cazul traficului de ființe umane sau de copii, constrângerea este un factor obligatoriu, care presupune că fapta este săvârșită împotriva voinței făptuitorului [*Ibidem*].

Totodată, în cazul traficului de migranți, scopul real inițial al făptuitorului nu este determinat, dacă va exploata sau nu ulterior migrantul. Cert este că activitatea acestuia este frauduloasă, reieșind din activitățile formale de transversare a graniței.

Codul penal al României stabilește la alin.1 art.263 că scopul făptuitorului este de a trece fraudulos granița. La alin.2 același articol se prevede că scopul este de a obține direct sau indirect un folos patrimonial din traversarea graniței [5]. În acest context, Codul penal al României acceptă că, în unele situații, traficul de migranți este săvârșit fără interes material. Adică, admite că scopul subiectului nu este inițial cunoscut, iar acesta poate fi oricare.

De ce acest lucru se întâmplă? În viziunea noastră, România, fiind membră a Uniunii Europene, acordă un drept garantat fiecărui cetățean de a emigra legal în alt stat în căutarea unui loc de muncă. De aceea, perfectarea unui document pentru regiunea europeană, care îi va permite să treacă granița, poate avea o mai puțină importanță pentru legalizarea permisului de ședere în altă regiune a Europei. Totodată, legiuitorul roman, probabil, acceptă că migrația românească este legată mai mult de angajarea în câmpul muncii, de aceea documentația poate fi legată de acest subiect.

În art.79 al Tratatului Uniunii Europene sunt stipulate „condițiile de intrare, ieșire, ședere, precum și normele privind acordarea de către statele membre a vizelor și a permiselor de ședere pe termen lung, în același rând drepturile resortisanților țărilor terțe care locuiesc legal într-un stat membru, inclusiv condițiile care reglementează libertatea de circulație și de ședere în celelalte state membre” [6, 7, p.326]. Astfel, regulile privind documentația emisă ce vizează actele de identitate și dreptul acordat de intrare, ieșire, tranzitare și/sau ședere nu vor obliga impunerea vizei decât pe termenul stabilit, care conferă o astfel de posibilitate, în conformitate cu Regulamentul Parlamentului European din 09 iulie 2008 [8].

Permisele de ședere a cetățenilor, emise de către statele terțe, sunt reglementate prin Directiva Consiliului 2004/81/CE[9], care stipulează: „Prezenta Directivă instituie un permis de ședere destinat victimelor traficului de persoane sau, în cazul în care un stat membru decide extinderea sferei de aplicare a prezentei Directive, destinat resortisanților țărilor terțe care au făcut obiectul unei facilitări a imigrației ilegale, pentru care obținerea permisului de ședere reprezintă o incitare suficientă pentru a coopera cu autoritățile competente, supunându-se în același timp unor condiții în vederea evitării abuzurilor” [9]. În acest context, dreptul la ședere pe teritoriul Uniunii Europene apare în baza unei decizii care conferă condițiile de eliberare a unui permis de ședere conforme pct.13 al Directivei „pentru o durată de cel puțin șase luni sau de reînnoire a acestuia”, acest drept aparținând „autorităților competente, care trebuie să verifice dacă sunt îndeplinite condițiile necesare” [9]. Totodată, dispoziția de la art.2 al Directivei 2004/81/CE explică: „(a) „resortisant al unei țări terțe” înseamnă orice persoană care nu este cetățean al Uniunii în sensul articolului 17 alineatul (1) din Tratat; (b) „facilitare a imigrației ilegale” se referă la cazuri precum cele menționate la articolele 1 și 2 din Directiva 2002/90/CE” [9].

În acest context, prin sintagma „ilegalitatea imigrației” art.1 al Directivei 2002/90/CE a Consiliului Europei stabilește următoarele: „Fiecare stat membru adoptă sancțiuni adecvate aplicabile: (a) oricărei persoane care ajută în mod conștient o persoană, care nu este resortisant al unui stat membru, să intre pe teritoriul unui stat membru sau să tranziteze teritoriul respectiv, încălcând legislația statului în cauză cu privire la intrarea sau tranzitul străinilor; (b) oricărei persoane care ajută în mod conștient, în scop lucrativ, o persoană, care nu este resortisant al unui stat membru, să domicilieze pe teritoriul unui stat membru, încălcând legislația statului respectiv cu privire la șederea străinilor” [10]. Astfel, ajungem la concluzia că traficul de migranți presupune o faptă formală ce poate cuprinde și relațiile migrantului cu rudele apropiate, care îl ajută să se adăpostească într-o altă regiune a Europei, neavând interes material în acest sens.

Totodată, în viziunea noastră, noțiunea „trafic” își pierde sensul dacă activitatea de a organiza migrarea nu cuprinde un interes material sau patrimonial, așa cum aceasta este definită în Codul penal al României. Or, autoritățile trebuie să recunoască că legea înțelege „traficul” inclusiv fără interes material. Deoarece, în accepțiunea dicționarului, traficul de ființe umane, vis-à-vis de terminologia penală expusă *supra*, înseamnă

„infraacțiunea de a cumpăra și vinde oameni sau de a câștiga bani din munca pe care sunt obligați să o facă, cum ar fi munca sexuală” [11].

În aceste condiții, infraacțiunea de organizare a migrației ilegale presupune un conținut unic de protecție a valorilor fundamentale și prin modalitățile agravante de realizare a infraacțiunii. Astfel, examinarea infraacțiunii prin prisma principiului legalității este absolut necesară, deoarece în continuare vom reflecta cum interpretează literatura de specialitate coliziunile aparente și dacă sunt ele conforme standardelor internaționale.

Rezultate și discuții

Potrivit art.362¹ CP RM, latura obiectivă a infraacțiunii de organizare a migrației ilegale se săvârșește prin „organizarea, în scopul obținerii, direct sau indirect, a unui folos financiar sau material, a intrării, șederii, tranzitării ilegale a teritoriului statului sau a ieșirii de pe acest teritoriu a persoanei care nu este nici cetățean, nici rezident al acestui stat” [12].

S.Brînza și V.Stati au elucidat modalitățile faptice reflectate în Protocolul la Convenția internațională privind crimele transnaționale organizate (în continuare – Protocolul CICTO), și anume: „organizarea confecționării, deținerii, vânzării sau folosirii documentelor oficiale false; organizarea eliberării sau obținerii documentelor în mod ilegal ori printr-o declarație falsă; organizarea folosirii documentelor oficiale de către o altă persoană decât titularul legitim” [13, p.1146].

Totodată, realizarea laturii obiective a infraacțiunii este strâns legată de legislația Republicii Moldova și a altor state. De exemplu, condițiile de tranzitare conțin reguli diferite de cele de intrare. În acest context, aceste reguli specifică modalitatea legală de tranzitare a teritoriului Republicii Moldova în baza acordului dintre state. Documentele pot fi emise în baza legislației statului străin. De aceea, majoritatea documentelor se pot prezenta în baza principiului bune-credințe sau a unor declarații sub răspundere cu privire la modalitatea faptică de realizare a infraacțiunii.

V.Kozlov și N.Frolkin indică asupra faptului că astăzi în teorie nu există unitate în ce privește înțelegerea termenului „organizație” conform principiului legalității. De aceea, aplicarea legii creează dificultăți de a-i aduce pe făptași în fața justiției [14, p.33-34]. Considerăm că noțiunile „organizator” și „organizare”, prevăzute la art.362¹ CP RM, se diferențiază de participarea la infraacțiune prin complicitate. În acest context, suntem de acord cu opinia expusă de I.Hadîrca și S.Copeșchi, potrivit căreia sintagma prevăzută la art.362¹ CP RM poate face parte din așa-zisele „organizări, instigări sau complicități calificate” [15].

Prezintă interes dispoziția art.3 al Protocolului CICTO care are următorul conținut: „Expresia „trafic ilegal de migranți” desemnează faptul de a asigura, în scopul obținerii, direct sau indirect, a unui folos financiar ori a unui alt folos material, intrarea ilegală într-un stat parte a unei persoane care nu este nici cetățean, nici rezident permanent al aceluși stat” [16]. Astfel, prin angajamentul asumat de legiuitorul moldav privind faptul că legea penală va asigura migranții de condițiile traficului a fost adoptată norma de organizare a migrației ilegale. În același context, art.6 pct.1 al Protocolului prevede următoarele: „Fiecare stat parte adoptă măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a conferi caracterul de infraacțiune, atunci când faptele au fost comise intenționat și pentru a obține, direct ori indirect, un folos financiar sau un alt folos material: a) traficului ilegal de migranți” [16]. La fel, articolul prevede că „intrare ilegală desemnează trecerea frontierelor atunci când condițiile necesare intrării legale în statul primitor nu sunt satisfăcute”. Astfel, legiuitorul moldav asimilează organizarea migrației ilegale cu traficul de migranți. Adică, termenul „organizarea” intrării, ieșirii, tranzitării sau șederii cu modalitățile traficului descrise *supra*.

În viziunea noastră, Protocolul CICTO oferă statului o marjă de apreciere a situațiilor la frontieră pentru a determina un interes public și de a-l proteja. Totodată, există un consens cu referire la faptul cum trebuie să fie intitulată norma care protejează migranții de acțiunile ilicite ale făptuitorului, cum ar fi, de exemplu, în cazul *Amuur împotriva Franței*, în care străinii nu au primit permisiunea de intrare pe teritoriu, deoarece aceștia au încălcat legislația națională a Franței [17]. Adică, intrarea pe teritoriul Franței poate fi interzisă. În aceste condiții intrarea pe teritoriul statului va depinde de anumite formalități documentare, despre care persoana va fi informată chiar la intrare. În asemenea condiții, statul apără un interes public, îngrădind libertatea de circulație, justificată din punctul de vedere al legislației naționale.

Așadar, circumstanțele expuse *supra* elucidează că făptuitorul nu trebuie să prezinte o realitate falsă cu privire la documentele necesare, deoarece este un fapt care îi este cunoscut migrantului. Astfel, nu există necesitatea de determinare a consimțământului victimei. În acest context, răspunderea penală pentru organizarea migrației ilegale ține mai mult de interesul public cu privire la relațiile apărute în legătură cu intrarea, ieșirea,

șederea sau tranzitarea teritoriului țării. În contextul traficului de migranți, termenul „trafic” relevă că interesul public ține primordial de integritatea fizică sau psihică a migrantului, al cărui consimțământ a fost viciat.

S.Brînză și V.Stati au identificat categoriile de documente care pot fi contrafăcute de către făptuitori pentru intrarea, șederea, ieșirea și tranzitarea statului: „Documentele statelor străine sau cele emise pe teritoriul Republicii Moldova; cele de ședere, de regulă, se referă doar la documentele oficiale emise pe teritoriul Republicii Moldova; cele de tranzitare se referă la alte state decât statul de intrare; iar cele de ieșire se referă la documentele emise pe teritoriul Republicii Moldova și al statelor de ieșire” [13, p.1154].

Modalitatea faptică de intrare pe teritoriul Republicii Moldova se realizează în conformitate cu Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova [18] care „reglementează intrarea, aflarea pe și ieșirea străinilor de pe teritoriul Republicii Moldova, acordarea și prelungirea dreptului de ședere, repatrierea, documentarea acestora, stipulează măsuri de constrângere în caz de nerespectare a regimului de ședere și măsuri specifice de evidență a imigrației, în conformitate cu obligațiile asumate de Republica Moldova prin tratatele internaționale la care este parte”. Totodată, legea prevede și interdicția de a intra în țară: „Decizia autorității competente pentru străini prin care se interzice intrarea, șederea și aflarea pe teritoriul Republicii Moldova pentru o anumită perioadă sau, după caz, decizia Poliției de Frontieră în privința străinului care traversează frontiera de stat a Republicii Moldova după data la care șederea sa a devenit ilegală, fără a face obiectul unei măsuri de returnare de pe teritoriul țării”. Astfel, dreptul de a intra în țară cuprinde îndeplinirea unor condiții, și anume: „posedă un document de călătorie valabil, recunoscut sau acceptat de Republica Moldova, dacă prin tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte nu se prevede altfel; posedă viză acordată în condițiile prezentei legi sau, după caz, permis de ședere valabil ori buletin de identitate pentru refugiați sau pentru beneficiarii de protecție umanitară, dacă prin tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte nu s-a stabilit altfel; prezintă documente care justifică scopul intrării și fac dovada existenței unor mijloace corespunzătoare atât pentru întreținere pe perioada șederii, cât și pentru întoarcere în țara de origine sau pentru tranzit către un alt stat în care există siguranța că li se va permite intrarea; prezintă garanții că li se va permite intrarea pe teritoriul statului de destinație sau că vor părăsi teritoriul Republicii Moldova, în cazul străinilor aflați în tranzit; nu sunt incluși în categoria străinilor împotriva cărora s-a instituit măsura interdicției de intrare în Republica Moldova conform art.9 sau care au fost declarați indezirabili conform art.55; nu prezintă pericol pentru securitatea națională, ordinea și sănătatea publică; nu a fost instituit un consemn nominal de nepermitere a intrării în Republica Moldova”.

Totodată, statul stabilește și condițiile de nepermitere a străinilor, atunci când activitățile acestora pot fi considerate ca vicii fundamentale. Acestea sunt următoarele: „nu îndeplinesc condițiile prevăzute la art.6 alin.1 (La data intrării străinului pe teritoriul Republicii Moldova, durata de valabilitate a documentului de călătorie trebuie să depășească cu cel puțin 3 luni data stabilită pentru părăsirea teritoriului Republicii Moldova); organizațiile internaționale al căror membru este Republica Moldova sau autoritățile publice care desfășoară activități de combatere a terorismului semnaleză că aceștia finanțează, pregătesc, sprijină în orice mod sau comit acte de terorism; există indicii că fac parte din grupuri criminale organizate cu caracter transnațional sau că sprijină în orice mod activitatea acestor grupuri; există indicii să se presupună că au săvârșit sau că au participat la săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii sau a unor crime de război, ori a unor crime contra umanității prevăzute în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte; au prezentat informații false la perfectarea documentelor de intrare în Republica Moldova; au încălcat regimul frontierei de stat și regimul punctului de trecere a frontierei de stat; au săvârșit infracțiuni în perioada unor alte șederi în Republica Moldova ori în străinătate împotriva statului sau a unui cetățean al Republicii Moldova și au antecedente penale nestinse; au introdus ori au încercat să introducă ilegal în Republica Moldova alți străini ori sunt implicați în traficul de ființe umane; au încălcat anterior, în mod nejustificat, scopul declarat la obținerea vizei sau la intrarea pe teritoriul Republicii Moldova; anterior au fost îndepărtați de pe teritoriul țării și nu au restituit cheltuielile legate de îndepărtarea lor; au interdicție de intrare în Republica Moldova; și-au epuizat durata de aflare sau de ședere pe teritoriul Republicii Moldova acordată prin lege” [18].

În același context, articolul 3 al Legii privind regimul străinilor stipulează următoarele: „Dreptul de ședere, de a-și stabili reședința sau domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova, acordat străinului, în condițiile prezentei legi, de către autoritatea competentă pentru străini, apare în urma permisului de ședere sau buletinului de identitate pentru apatrizi: act de identitate care atestă dreptul de ședere legală pe teritoriul Republicii Moldova”. Astfel, străinii pot să rămână pe teritoriul Republicii Moldova pentru o ședere neîntreruptă ce nu

va depăși 90 de zile calendaristice în decursul oricărei perioade de 180 de zile calendaristice. Pentru toate acestea ei au nevoie să obțină tipul de viză potrivit: tip "A" – tranzit aeroportuar; tip "B" – tranzit; tip "C" – scurtă ședere; tip "D" – lungă ședere" [18]. În această accepțiune, dreptul la ședere trebuie să fie conform regulilor de valabilitate stabilite pentru vizele de tip "C" și "D", conform hotărârilor guvernului în conformitate cu prevederile dispoziției art.15 al legii nominalizate.

Este de notat că legiuitorul face o diferență între „dreptul la ședere” și „dreptul la aflare”. În accepțiunea legiuitorului, „dreptul la aflare” înseamnă „drept conferit prin excepție străinului, în condițiile prezentei legi, prin care i se permite aflarea temporară pe teritoriul Republicii Moldova, fără deținerea permisului de ședere, pe un termen cumulativ mai mare de 90 de zile calendaristice, dar care nu depășește un an calendaristic” [18]. Astfel, în contextul art.362¹ CP RM, această sintagmă nu este relevantă.

În art.11 al Legii privind regimul străinilor în Republica Moldova sunt stipulate condițiile de ieșire de pe teritoriul Republicii Moldova: „Străinii pot ieși de pe teritoriul Republicii Moldova în baza unui document de călătorie valabil în al cărui temei au intrat în țară. Dacă nu se mai găsește în posesia documentului valabil în al cărui temei a intrat în țară, străinul trebuie să prezinte la ieșire din Republica Moldova un nou document de călătorie valabil, eliberat de misiunea diplomatică sau de oficiul consular străin ori de un alt organ competent, conform legislației în vigoare”. Iar tranzitarea teritoriului Republicii Moldova se reglementează de Legea privind regimul străinilor și de Legea privind resortisanții statelor terțe care au obligația deținerii unei vize și resortisanții statelor terțe care sunt exonerati de obligativitatea deținerii unei vize la traversarea frontierei de stat a Republicii Moldova [19].

Așadar, potrivit art.2 al Legii numite *supra*, obligativitatea deținerii unei vize nu se răsfrânge asupra persoanelor care solicită protecția umanitară internațională (refugiați sau solicitanți de azil). Astfel, legea enunță că persoanele străine, cetățeni ai țărilor cărora le sunt impuse regimul de viză, trebuie să prezinte la intrare documentele oficiale străine emise pe teritoriul acestor țări, cu condiția acceptării intrării, ieșirii sau tranzitării teritoriului Republicii Moldova. Astfel, aceștia trebuie să dispună de un document de călătorie cu obligația de a deține o viză de tranzit aeroportuar la trecerea prin zona de tranzit internațional a unui aeroport situat pe teritoriul Republicii Moldova [19].

Suntem de părere că actele oficiale și condițiile de valabilitate a acestora vor fi raportate la legislația țării, cetățean al cărei este persoana care pretinde un drept pe teritoriul Uniunii Europene sau al Republicii Moldova. În aceste condiții prezentarea informațiilor false sau a documentelor oficiale false este punctul forte în realizarea faptei infracționale.

Astfel, în urma celor menționate *supra*, în vederea determinării acțiunilor laturii obiective a infracțiunii de organizare a migrației ilegale, se impune identificarea sensului sintagmei „informații false”, prevăzute la art.8 din Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova, și raportarea acestora la acțiunile de organizare a confecționării, deținerii, vânzării sau folosirii documentelor oficiale false ori printr-o declarație falsă.

S.Brînză și V.Stati menționează că acțiunea prejudiciabilă poate să se manifeste în șase forme, după cum urmează: „Confecționarea documentelor oficiale false care acordă drepturi și eliberează de obligații; deținerea documentelor oficiale false care acordă drepturi și eliberează de obligații; vânzarea documentelor oficiale false care acordă drepturi și eliberează de obligații; folosirea documentelor care acordă drepturi și eliberează de obligații; confecționarea imprimantelor, ștampilelor sau sigiliilor false ale unor întreprinderi, instituții, organizații, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare” [13, p.1125]. Astfel, sintagma „declarație falsă” înseamnă declarație necorespunzătoare sau care nu corespunde adevărului. În acest caz, cel care eliberează informația poate să nu cunoască despre adevăr, eliberând informația din imprudență. În acest context, el este absolvit de pedeapsă, deoarece infracțiunea prevăzută la art.362¹ CP RM este săvârșită din intenție [13, p.1123-1130]. Totodată, considerăm că această concluzie trebuie luată în considerare, deoarece fapta poate să se asocieze cu infracțiunile prevăzute la art.324-326, 332 CP RM. Angajamentul care oferă solicitantului dreptul de a obține informația simplistă acordă o anumită încredere cu referire la informația prezentată. În acest context, factorul decisiv va consta în verificabilitatea informației obținute de la persoana care a compromis un interes public încredințat prin procedura simplă de obținere a informației. Totodată, fiecare faptă va fi raportată la baza de date oficiale înregistrate despre statutul persoanei cu referire la dreptul acesteia de a intra, sta, tranzita sau ieși de pe teritoriul Republicii Moldova.

În urma celor expuse ajungem la concluzia că organizarea migrației ilegale se asimilează cu „traficul de migrații” prevăzut în Codul penal al României. Totodată, această normă este distinctă de organizarea migrației

ilegale, prin faptul că migrantului îi este prezentată o realitate falsă a condițiilor de emigrare sau imigrare. Totodată, pe lângă organizarea activităților infracționale, în cazul traficului de migranți, autorul infracțiunii încearcă să obțină prin metode frauduloase consimțământul victimei, care se află în condiții de vulnerabilitate și acceptă o muncă în străinătate, crezând că acționează în condiții legale. Considerăm că nu are importanță consimțământul victimei, dacă acesta a fost obținut prin prezentarea falsă a realităților de intrare, ședere, ieșire sau tranzitare a teritoriului Republicii Moldova.

Codul penal al Republicii Moldova nu vizează relațiile sociale prezentate *supra* și nu acoperă protecția migranților al căror consimțământ a fost viciat. Or, în cazul dat lipsa unei astfel de norme în Codul penal denotă faptul că statul nu respectă pe deplin angajamentele asumate prin ratificarea acestui Protocol.

În viziunea noastră, introducerea infracțiunii „trafic de migranți” ar elucida că, în lipsa consimțământului victimei ori dacă acesta este viciat, făptuitorul procedează contrar demnității umane, având un scop de a vicia un drept fundamental al migrantului. În acest context, traficarea migranților ar avea însemnătate nu doar pentru protecția migranților, dar și pentru excluderea victimelor din circuitul financiar. În acest context, relațiile sociale nu țin de aspectele de intrare, ieșire, tranzitare sau ședere pe teritoriul sau de pe teritoriul țării, deoarece deseori acest lucru nu are importanță. Or, conform lit.”a” art.3 al Protocolului împotriva traficului de migranți, expresia „trafic ilegal de migranți” desemnează faptul de a asigura, în scopul obținerii, direct sau indirect, un folos financiar ori un alt folos material, intrarea ilegală într-un stat parte a unei persoane care nu este nici cetățean, nici rezident permanent al aceluși stat [16].

Așadar, legiuitorul moldav a substituit termenul „trafic” prin cel de „organizare”. Or, conform legislației Republicii Moldova, traficul de ființe umane este săvârșit prin constrângere. Totodată, legiuitorul român a mers pe altă dimensiune; el a păstrat termenul „trafic”, însă nu a inclus acțiunile laturii obiective prevăzute în Protocol, asimilând acțiunile făptuitorului cu cele ale traficului de ființe umane.

În viziunea noastră, și termenul „trafic”, și acțiunile stipulate în Protocol sunt similare acțiunilor incluse în Codul penal al Republicii Moldova și au dreptul la existență.

În primul rând, noțiunea „trafic” reglementează relațiile cu privire la scoaterea persoanei din circuitul financiar (corpul acesteia) și la protecția demnității umane, atunci când pe seama prezentării unei realități false făptuitorul trage foloase. Acest lucru demonstrează că latura obiectivă a componenței de infracțiune prevăzută de art.362¹ CP RM este conformă textului legal al Protocolului. În al doilea rând, termenul „organizare” cuprinde acțiunea principală a laturii obiective a componenței de infracțiune. Intitularea infracțiunii cu sintagma „organizarea migrației ilegale” în loc de „traficul de migranți” nu cuprinde în întregime sensul spiritului legal – de protecție a migrantului. Or, sensul infracțiunii nu constă în organizarea infracțiunii, ci în tragerea de foloase în urma acesteia. Astfel, intitularea infracțiunii cu sintagma „traficul de migranți” este relevantă spiritului legal și standardelor internaționale privind protecția drepturilor și libertăților omului.

Astfel, Protocolul menționat *supra* dă de înțeles că nu are importanță consimțământul victimei la săvârșirea faptei, deoarece migrantul este dirijat de către făptuitor. În acest context, această condiție reflectă dreptul la exonerarea răspunderii acestuia conform art.6 din Protocol, deoarece obținerea unui interes material pe seama victimei ar contraveni valorilor fundamentale de protecție a drepturilor omului. Or, în caz contrar, convențiile internaționale conțin și prevederi legale cu privire la traficul de ființe umane, care se diferențiază de traficul de migranți prin constrângere și aplicarea violenței.

În viziunea noastră, realizarea laturii obiective a componenței de infracțiune a traficului de migranți conform Codului penal al României nu este suficient de clară cu referire la distingerea acesteia de traficul de ființe umane. Or, în caz contrar, legea trebuie să fie previzibilă și clară, în măsură să excludă arbitrariul la aplicarea acesteia pentru a urmări scopul legal inclus în convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte conform principiului statului de drept și securității juridice.

În concluzie, intitularea infracțiunii „traficul de migranți” ar presupune că migrantul are sens să aibă calitatea de victimă a infracțiunii de trafic de migranți, deoarece scopul legal ar făptuitorului constă în tragerea de foloase, pe seama migrantului, fie în legătură cu angajarea în câmpul muncii, fie prin ajutorul acordat cu referire la procesul emigrării sau imigrării.

În cazul organizării migrației ilegale, obiectul juridic special este legat de interesele statului desfășurate la graniță. În condițiile acestei norme formale, statutul migrantului, în calitate de victimă a infracțiunii, își pierde sensul. Or, art.6 din Protocol clar indică că victima infracțiunii este absolvită de răspundere penală, avându-se în vedere protecția și statutul vulnerabil al victimei față de statutul infractorului, dându-se de înțeles că

valoarea corpului uman, drepturile și libertățile acestuia au importanță pentru incriminarea normei „trafic de migranți”.

În concluzie, considerăm oportun de a menține acțiunile laturii obiective a componenței infracțiunii de intrare, ieșire, ședere sau tranzitare ilegală a teritoriului Republicii Moldova. Totodată, sintagma „organizarea migrației ilegale” nu este conformă Protocolului împotriva traficului de migranți. Pentru a readuce norma examinată la conformitate, considerăm că ea trebuie să fie intitulată „traficul de migranți”.

Astfel, termenul „organizarea” nu se potrivește cu sintagma „obținerea ilegală a consimțământului victimei”, iar schimbarea acestora va schimba și obiectul juridic special al infracțiunii, care va trece de la interesul public al statului, care se manifestă în „integritatea teritorială”, la interesele protecției drepturilor omului, care se manifestă în „integritatea migrantului”.

Or, comunitatea internațională, atunci când a definit norma „traficul de migranți”, nu a protejat interesele teritoriale ale unui stat, ci a stabilit o definiție universală, pentru a garanta protecția drepturilor omului. Astfel, statele urmau să se angajeze să asigure acest interes prin tragerea la răspundere penală a persoanelor vinovate în conformitate cu principiul legalității, care trebuie să răspundă criteriului calității (clară, previzibilă și accesibilă), în măsură să excludă arbitrariul conform principiului securității juridice.

Referințe:

1. Уголовный кодекс Российской Федерации от 13 июня 1996г. №63-ФЗ (ред. от 01.07.2021). Статья 322.1. Организация незаконной миграции. Disponibil: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_10699/42d9c8d66e7f43d449b0fb8ec66a566a488dbbc9/
2. Уголовный кодекс Республики Беларусь от 9 июля 1999 г. №275-З. Принят Палатой представителей 2 июня 1999 года. Одобрен Советом Республики 24 июня 1999 года, Закон Республики Беларусь от 26 мая 2021 г. № 112-З (Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь, 08.06.2021, 2/2832) <N12100112> – внесены изменения и дополнения, вступившие в силу 19 июня 2021 г., за исключением изменений и дополнений, которые вступят в силу 9 сентября 2021, ст.371¹.
3. TĂNASE A. Infracțiunea de trafic de ființe umane (art.165 Cod penal al RM): obiectul juridic, obiectul material, victima. În: *Revista Națională de Drept*, 2010, nr.9-10.
4. European Convention on Human Rights, F-67075 Strasbourg cedex, 4 November 1950 and came into force in 1953. Disponibil: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf
5. Codul penal al României (Legea nr.286/2009 1). În: *Monitorul Oficial al României*, 2009, nr.510.
6. Office for Official Publications of the European Communities *This publication reproduces the text of the Treaty on European Union, as signed in Maastricht on 7 February 1992 Cataloguing data can be found at the end of this publication.*, tgg2 ISBN 92-824-0959-7 ECSC-EEC-EAEC, Brussels Luxembourg, 1992 Printed in Germany
7. BUNEA, C., DEACONU, Ș. *Respectarea drepturilor omului în domeniul migrației și azilului în contextul luptei împotriva terorismului*: Teză de doctor. București, 2014.
8. Regulamentul (CE) Nr.767/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 iulie 2008, privind Sistemul de informații privind vizele (VIS) și schimbul de date între statele membre cu privire la vizele de scurtă ședere (Regulamentul VIS). Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A02008R0767-20190611>
9. Directiva 2004/81/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind permisul de ședere eliberat resortisanților țărilor terțe care sunt victime ale traficului de persoane sau care au făcut obiectul unei facilitări a imigrației ilegale și care cooperează cu autoritățile competente, 19/vol. 7 RO. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, p.35. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0081&from=RO>
10. Directiva 2002/90/CE a Consiliului, din 28 noiembrie 2002, de definire a facilitării intrării, tranzitului și șederii neautorizate 19/Volumul 06, RO. În: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002L0090&from=ES>
11. Dicționar online. Disponibil: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/human-trafficking>
12. Codul penal al Republicii Moldova. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.72-74, art.19, modificat prin LP116 din 09.07.2020. În: MO193/27.07.20, art.372. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122429&lang=ro#
13. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de Drept penal. Partea Specială. Vol.II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, p.1146.
14. КОЗЛОВ, В.Ф., ФРОЛКИН, Н.П. *Организация незаконной миграции/ уголовно-правовая и криминалистическая характеристика*. Москва, 2011, с.33–34.
15. HADÎRCA, I., COPETCHI, S. *Calificarea acțiunilor/inacțiunilor participanților la infracțiune/ drept penal și contravențional*. Disponibil: <https://juridicemoldova.md/7064/calificarea-actiunilor-inactiunilor-participantilor-la-infraciune.html>

16. Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime New York, 15 November 2000. Disponibil: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-12-b&chapter=18
17. *Case of Amuur versus France* (Application no. 19776/92), Judgment, Strasbourg, 25 June 1996. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22CASE%20OF%20AMUUR%20v.%20FRANCE%22%22%2C%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22%2C%22CHAMBER%22%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-57988%22%22%7D>
18. Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova, nr.200 din 16.07.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr.179-181, art.610.
19. Legea privind resortisanții statelor terțe care au obligația deținerii unei vize și resortisanții statelor terțe care sunt exonerați de obligativitatea deținerii unei vize la traversarea frontierei de stat a Republicii Moldova, nr.257 din 01.11.2013. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2014, nr.1-3, art.02.

Date despre autor:

Ion COJOCARI, doctorand, Școala doctorală Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: ioncojocarimihail@gmail.com

ORCID: 0000-0002-6852-2660

Daniel JÎMBEI, procuror în Procuratura municipiului Chișinău, Oficiul Râșcani.

Cristin GHEMU, Absolvent INJ.

Prezentat la 18.08.2021